

Michele Leininger: Πληροφοριακή Παιδεία και Δημόσιες Βιβλιοθήκες

Κατ' αρχάς ας ορίσουμε την έννοια της Πληροφοριακής Παιδείας και έπειτα ας μελετήσουμε για ποιο λόγο οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι οι ιδανικοί φορείς για την παροχή αυτής της υπηρεσίας. Τον Ιανουάριο του 1989, η Επιτροπή Πληροφοριακής Παιδείας του Συλλόγου Αμερικανικών Βιβλιοθηκών (ALA) έδωσε στη δημοσιότητα την τελική της έκθεση, σύμφωνα με την οποία ένα άτομο κατέχει την πληροφοριακή παιδεία όταν είναι σε θέση να αναγνωρίσει πότε χρειάζεται να αναζητήσει μια πληροφορία και πώς να εντοπίσει, να αξιολογήσει και να χρησιμοποιήσει αυτή την πληροφορία με αποτελεσματικό τρόπο. Είναι τόσο απλό. Ο καθένας πρέπει να γνωρίζει πότε χρειάζεται μια πληροφορία και να ενεργεί με βάση αυτήν την ανάγκη, δηλαδή εντοπίζοντας και χρησιμοποιώντας τη σωστή πληροφορία.

Αν και πρόκειται όντως για μια απλή ιδέα, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η πληροφοριακή παιδεία είναι μια δεξιότητα που διδάσκεται. Δεν γεννιόμαστε με σύμφυτες ικανότητες αναζήτησης πληροφοριών. Εξοικειωνόμαστε με αυτές τις ικανότητες καθώς τις διδασκόμαστε από τα χρόνια που περνάμε στα θρανία. Για εκείνους που ολοκλήρωσαν τη βασική τους εκπαίδευση πριν την άφιξη του Διαδικτύου, η απόκτηση αυτών των ικανοτήτων συντελέστηκε στο Γυμνάσιο. Όμως με την εμφάνιση νέων τεχνολογιών, η δεξιότητα αυτή άλλαξε μορφή και τώρα βλέπουμε όλοι τις αλλαγές, τις οποίες πρέπει να μάθουμε και να διαχειριστούμε στη διάρκεια της ζωής μας. Έτσι σε μια βαθύτερη προσπάθεια ορισμού της πληροφοριακής παιδείας θα λέγαμε πως την κατέχουν όσοι «έχουν μάθει πώς να μαθαίνουν». Γνωρίζουν πώς να μαθαίνουν, επειδή γνωρίζουν πώς είναι οργανωμένη η γνώση, πώς να αναζητούν την πληροφορία και πώς να την αναζητούν με τέτοιο τρόπο, ώστε και άλλοι άνθρωποι να μαθαίνουν από αυτούς. Είναι άτομα έτοιμα να εφαρμόσουν τη δια βίου μάθηση ακριβώς επειδή είναι σε θέση να εντοπίζουν με ευκολία την απαιτούμενη πληροφορία.

Όπως όλες οι δεξιότητες που αποκτάει κανείς, κάποιος πρέπει να σου διδάξει πως ακριβώς «δουλεύουν» αυτές οι δεξιότητες και ύστερα πρέπει να τις εξασκήσεις συχνά για να γίνουν κτήμα σου. Πολλοί μαθητές φτάνουν σ' αυτό το επίπεδο με τη βοήθεια των δασκάλων και των σχολικών βιβλιοθηκονόμων. Όμως συμβαίνει σε πολλές σχολικές περιφέρειες να μην υπάρχει διπλωματούχος εποπτευών σχολικός βιβλιοθηκονόμος υπεύθυνος για την συλλογική εφαρμογή του προγράμματος σχολικής βιβλιοθήκης, όπως στην περίπτωση της πολιτείας Άιοβα. Και από την άλλη, όπου υπάρχει ένας τέτοιος συντονιστής με ευρύ πεδίο δράσης, δεν υπάρχουν σε όλες τις περιφέρειες οι ανάλογοι επαγγελματίες σε στενότερα τοπικό επίπεδο. Με αυτόν τον τρόπο, καθώς οι δεξιότητες αυτές γίνονται ολοένα πιο σημαντικές στη δουλειά μας και στην καθημερινότητά μας, οι μαθητές έχουν ολοένα και λιγότερες πιθανότητες να τις κάνουν κτήμα τους και να είναι σε θέση να τις χρησιμοποιούν με επάρκεια στην επαγγελματική και προσωπική τους ζωή. Η Επιτροπή Πληροφοριακής Παιδείας του Συλλόγου Αμερικανικών Βιβλιοθηκών (ALA) στην τελική της έκθεση κάνει ειδική έκκληση στις δημόσιες βιβλιοθήκες να βοηθήσουν να καλυφτεί το κενό ανάμεσα στους πληροφοριακά εκπαιδευμένους και πληροφοριακά ανεκπαιδευτους:

“Οι βιβλιοθήκες οι οποίες παρέχουν ελεύθερη πρόσβαση στη πληροφόρηση και συνήθως άνευ κόστους, οφείλουν να παίξουν βασικό ρόλο στην προετοιμασία των πολιτών για τη κοινωνία της πληροφορίας. Όπως οι δημόσιες βιβλιοθήκες ήταν χώροι εκπαίδευσης και βελτίωσης συνθηκών ζωής για πολλούς από το συνολικό αριθμό των 20 εκατομμυρίων μεταναστών ανάμεσα στα τέλη του 1800 με αρχές του 1900, οι βιβλιοθήκες αυτές

παραμένουν σήμερα οι πιο δυνατές πηγές επέκτασης της δια βίου μάθησης μιας οργανωμένης κοινότητας ανθρώπων. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες όχι μόνο παρέχουν πρόσβαση στην πληροφορία, αλλά και εξασφαλίζουν τη γνώση για μια ουσιαστική χρήση των πηγών που διαθέτουν».

Αυτό που πραγματικά ίσως προξενήσει έκπληξη στους βιβλιοθηκονόμους που εργάζονται σε δημόσιες βιβλιοθήκες είναι το γεγονός πως έχουν ήδη εκπαιδευτικό ρόλο στον τομέα της πληροφοριακής παιδείας. Αν και δεν βλέπουν αυτόν τον ρόλο, οι βιβλιοθηκονόμοι στις δημόσιες βιβλιοθήκες τα καταφέρνουν πολύ καλά. Οι 'εκπαιδευτικές' τους συναντήσεις με τους χρήστες της βιβλιοθήκης γίνονται κυρίως σε διαπροσωπική βάση. Για παράδειγμα, ένας ενήλικας γυρίζει πάλι στα θρανία μέσα από ένα πρόγραμμα σπουδών δια αλληλογραφίας και ζητάει βοήθεια από το προσωπικό της βιβλιοθήκης για την αναζήτηση άρθρων που πρέπει να βρει για την πρώτη του εργασία μετά από είκοσι χρόνια. Άλλα παραδείγματα: Ένας νεαρός έρχεται στη βιβλιοθήκη δυσχεραστημένος με την τελευταία αγορά αυτοκινήτου και θέλει να κάνει μια έρευνα για το επόμενο αυτοκίνητο που θα αγοράσει. Ένα ζευγάρι ηλικιωμένων προστρέχουν για βοήθεια στη βιβλιοθήκη προκειμένου να ενεργοποιήσουν το ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο και έτσι να είναι σε θέση να παραλαμβάνουν ηλεκτρονικά φωτογραφίες από τα εγγόνια τους που ζουν στο εξωτερικό. Ένας νεαρός χρησιμοποιεί τη βιβλιοθήκη για να μάθει πληροφορίες σχετικές με μια ασθένεια που διέγνωσαν στην ηλικιωμένη μητέρα του. Όλα αυτά είναι παραδείγματα ανταλλαγής πληροφοριακής παιδείας με τον βιβλιοθηκονόμο όχι απλώς να βοηθάει τον/την χρήστη να βρει τη ζητούμενη πληροφορία, αλλά να δίνει στον βιβλιοθηκονόμο τη δυνατότητα να επιδείξει ότι χρειάζεται για την αξιολόγηση και σωστή χρήση των πηγών της βιβλιοθήκης, έτσι ώστε την επόμενη φορά να γίνουν από εκείνον/η που αναζητά την πληροφορία οι σωστές κινήσεις.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι οι πλέον κατάλληλοι φορείς για να διαχειριστούν τον ολοένα μεταβαλλόμενο κόσμο της πληροφοριακής παιδείας. Αν δεν το κάνουμε εμείς, ποιος θα το κάνει; Προς το παρόν δεν υπάρχει κυβερνητικός ή ιδιωτικός οργανισμός να ικανοποιήσει την αυξανόμενη αυτή ανάγκη, να διαθέτει την κατάλληλη υποδομή και να είναι σε θέση να παρέχει αυτήν την υπηρεσία με τόσο μικρό κόστος όσο μπορεί να το κάνει μια δημόσια βιβλιοθήκη. Η απόσταση από τη διαπροσωπική επαφή με τους χρήστες σε ένα πιο οργανωμένο περιβάλλον εκμάθησης τεχνικών για την πληροφοριακή παιδεία είναι πολύ μικρό. Μερικές από τις σημαντικές παροχές των βιβλιοθηκών για μια ασφαλή πλοήγηση μέσα από τη «ζούγκλα» της πληροφορίας είναι η διδασκαλία εισαγωγικών μαθημάτων για το Διαδίκτυο ή για μεθόδους αναζήτησης στο κυβερνοχώρο, η παροχή λειτουργικών ιστοσελίδων σαν πύλες στο Διαδίκτυο για τους πελάτες και η εξασφάλιση πρόσβασης σε μια σειρά από βάσεις δεδομένων που διαθέτει η βιβλιοθήκη. Πρέπει να κεφαλαιοποιήσουμε αυτές τις ιδέες και να τις επεκτείνουμε για να ενισχύσουμε τον δεσμό που καλλιεργούν οι βιβλιοθηκονόμοι με το κοινό και την πρόσβαση στην πληροφορία που αυτό χρειάζεται.

Πηγή του πρωτοτύπου:

Michele Leininger: Information Literacy and Public Librarians

▶ [WebJunction](#)

Date Posted: 31.10.2005

Copyright: 2005, Michele A. Leininger